

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 7

*Матеріали VI Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні
в контексті європейської інтеграції”,
м. Київ, МАУП, 17 листопада 2011 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2012

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 11 від 21.12.11)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Державне управління та місцеве самоврядування в Україні в контексті
європейської інтеграції”, м. Київ, 17 листоп. 2011 р. / редкол.: А. М. Подо-
ляка (голова) [та ін.]. — 2012. — 382 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної
конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становлен-
ню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у
різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів
і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і су-
спільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління
персоналом (МАУП), 2012

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2012

Курчина Т. О.

Державне управління забезпеченням
інформаційної безпеки:
організаційно-правовий аспект 248

Левандовська Н. М.

Удосконалення методів планування
виробництва та реалізації продукції
на підприємстві 252

Маяцька О. Ю.

Соціально-психологічна взаємодія
студента і студентської групи
в аспекті формування стандартів
спільної поведінки 255

Медвідь М. Ф., Ольховик А. А.

Соціальна політика в Україні:
теорія і практика 262

Носуля О. П.

Необхідність упровадження засад
світового досвіду з проблем
організованої злочинності
та корупції в Україні 267

Пилипишин С. С.

Управління фінансами фізичних осіб .. 274

Проценко І. О.

Державний вимір освітньої
парадигми 277

Радзімовська С. Ф.

Європейська інтеграція та суверенітет
національних держав 283

Січкарь О. М.

Аналіз економічного потенціалу
підприємства 286

Стогний Е. М., Крець А. М.

Трансформація природної
и политической рент 290

Тимошин Ю. В.

Методологія аналізу державного
управління в класичних і сучасних
державно-правових дослідженнях 293

Третяк О. Л.

Служба безпеки України в системі
державного управління України 300

Чайковська Л. В., Сацевіч В. О.

Міжнародно-правова та економічна
парадигма сучасного ринку
паливно-енергетичних ресурсів 304

Бабак А. К.

Політичний режим та механізм
державного управління в Україні 308

Бурла С. С.

Підвищення соціального захисту
державних службовців як умова
забезпечення їх діяльності 312

Вахній О. В.

Основні напрями державного
регулювання суспільної моралі
в Україні 315

Гулай Л. А.

Гендерний аспект проблеми насильства
над жінками в сім'ях 319

Дубова О. О.

Реформування системи місцевого
самоврядування в умовах
євроінтеграції України 321

Сірик А. О.

Становлення правової держави
в Україні 324

Сурженко М.

Проблеми розподілу владних
повноважень в Україні
в умовах євроінтеграції 327

Черненко Ю. С.

Роль спадщини Іммануїла Канта
для становлення сучасної
української держави 330

Алжум Майсара

Інформаційна діяльність
у сфері державного управління 335

Бушин О. О.

Політична освіта в Україні
в сучасних умовах 338

Костенко А. Ю.

Регіональна політика
в Україні 340

Содель Ю. В.

Виконавча влада і місцеве
самоврядування в умовах становлення
правової держави в Україні 343

Медвідь Ф. М., Кулявець А. В.

Формування владної еліти
в Україні: питання теорії
і практики 346

СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 7, с. 324–326

Нині перед українським народом стоїть важливе завдання – побудова демократичної, правової держави. Кожен громадянин має визначити свою роль і місце у її розбудові. Зокрема, молоде покоління повинно мати високу правосвідомість, що виражається у ставленні майбутніх правників до процесів, які відбуваються на сучасному етапі розвитку України, можливості оцінити і проаналізувати прорахунки нинішньої влади, щоб у майбутньому розвиток нашої держави пішов стрімко вгору.

Одним із найважливіших завдань перехідного розвитку посттоталітарних країн, у тому числі України, є державотворення. Що ж являє собою правова держава?

Поняття “правова держава” поширене в юридичній науці й конституційному праві. Ідеї правової держави знайшли своє відображення у конституціях багатьох країн світу (Німеччини, Іспанії, Італії, Франції, України, Росії, Білорусі, Болгарії, Чехії). Однак це поняття не має однозначного визначення. У наш час, як і в минулому, політики, філософи, юристи — представники різних ідеологій і політичних уподобань убачають у ньому різну сутність.

Ідея правової держави в розумінні верховенства чинних законів сягає в далекі часи античного світу.

Арістотель, Платон, Геракліт, Цицерон у пануванні законів убачали запобігання сваволі властителів і водночас міць держави. Цицерон писав: “Закон — опора того високого становища, яким ми користуємося у державі, основа свободи, джерело правосуддя; розум, душа, мудрість і сутність держави зосереджені у законах”. Проте ідеї піднесення ролі права в Стародавній Греції, Стародавньому Римі та інших рабовласницьких країнах були позбавлені гуманістичної основи. Це були ідеї, що відбивали інтереси лише панівної частини тогочасного суспільства — рабовласників, доля сотень тисяч рабів майже не бралася до уваги [4].

Правова держава — це всеохоплююча політична організація суспільства, заснована на верховенстві права, що створює умови для якомога повного забезпечення прав і свобод людини, громадянина, а також послідовного обмеження державної влади з метою неприпустимості зловживань з її боку.

Правова держава передбачає поступову демократизацію суспільства, встановлення правових основ

будівництва державності, дотримання правопорядку і принципу законності, є вищою соціальною цінністю, яка покликана затвердити гуманістичні начала, забезпечити і захистити свободу, честь і гідність людини [2].

Ознаки правової держави:

- верховенство і панування права в широкому розумінні і закону — у вузькому розумінні (держава має керуватися законом);
- принцип розподілу влад (реалізується принцип верховенства закону, носить інструментальний характер);
- пріоритет прав і свобод особистості. Права існують не лише в особистості, а й у колективі, у суспільства, держави (на першому місці у неправовій державі);
- соціальна захищеність;
- соціальна справедливість;
- чітке розмежування функцій держави і суспільства;
- створення антимонopolістичного механізму, який унеможливує зосередження владних повноважень у певній ланці або інституті;
- встановлення в законі і втілення в життя суверенності державної влади;
- формування суспільством на основі норм виборчого права законодавчих органів і контроль за формуванням і втіленням законодавчої волі в законах;
- відповідність внутрішнього законодавства загальноприйнятим нормам і принципам міжнародного права;
- взаємна відповідальність держави і особи;

- наявність громадянського суспільства;
- громадяни мають права та обов'язки.

Визнання держави правовою означає підкорення будь-яких форм державної діяльності праву, передусім Конституції, головне призначення якої в демократичному суспільстві — бути основним обмежувачем державної влади заради збереження основних прав і свобод громадян, слугувати гарантом саморозвитку і самоорганізації основних інститутів демократичного суспільства. Обмежуючи державну владу правом, Конституція зберігає тим самим проголошену нею свободу, яка є основним призначенням права [3].

Правова держава — це держава, конституція якої являє собою правове становлення, яке відповідає соціальній реальності даного суспільства і держави, що обмежує державну владу правом, яке виражає і закріплює природжені, невідчужувані права і свободи розвитку суспільних відносин. Зміна економічного устрою, політичної ситуації, духовного бачення людей привели Українське суспільство до нового стану, нової державності, яка з часом повинна стати правовою. Становлення і розвиток Української суверенної демократичної, правової держави і українського права мають здійснюватися на міцній основі, з узагальненням і використанням як власного, так і зарубіжного досвіду державотворення і правоутворення та досягнень вітчизняної і зарубіжної правової думки [3].

Постановка питання про необхідність розбудови державного ладу України відповідно до принципів

правової держави сприяло усвідомлення суспільної думки про необхідність обстоювання прав і свобод людини, підкорення держави праву. Турбота про майбутню долю незалежної України та суспільства ставить нас перед необхідністю суспільно-політичного моделювання та облаштування життя майбутньої України. Не можна обійти влучне зауваження Юрія Шемшученка про те, що всі розмови про правову державу залишатимуться лише на рівні “добрих побажань”, якщо вони не підкріплюватимуться законодавчою діяльністю. Деякі положення про правову побудову життя нашого суспільства були проголошені й юридично закріплені в процесі законотворчої діяльності вітчизняних законодавців, у державних програмах, проектах, численних нормативних актах свободи людини [5].

Становлення правової держави бере свій початок з античності. Давньогрецький філософ Платон писав, що державність можлива тільки там, де панують справедливі закони, “де закон — володар над правителями, а вони його раби” [4]. Починаючи з Нового часу, теорія правової держави

була доповнена завдяки безпосередньому зверненню до ідеї прав людини. Передові мислителі епохи становлення капіталізму в XVII–XVIII ст. сформулювали принцип поділу влади, покладений в основу теорії правової держави. Так, німецький філософ І. Кант, з іменем якого пов’язують створення цієї теорії, вважав, що держава забезпечує торжество права і підпорядковується його вимогам. Ще один німецький філософ М. Вебер сформулював принципи правової держави. Правова держава — тип держави, основними ознаками якої є верховенство закону, поділ влади, правовий захист особи, юридична рівність громадянина і держави.

Література

1. *Конституція України.*
2. *Комаров С. А.* Теория государства и права. — М., 2006.
3. *Котюк В. О.* Теорія права: Курс лекцій. — К.: Вентурі, 2009.
4. *Платон.* Государство. — Т. 3. — М., 2007.
5. *Скакун О. Ф.* Теорія держави і права: Підручник: Пер. з рос. — Х.: Консум, 2008.